

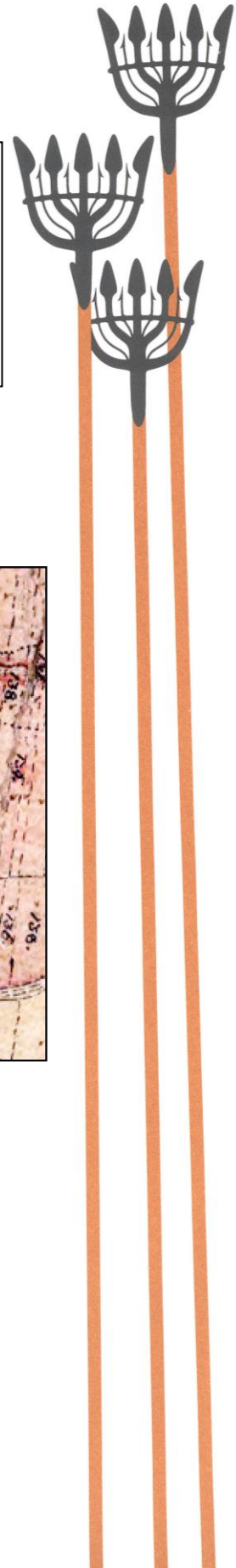
GC-väg Sandviken

Arkeologisk förundersökning

Mjällby socken, Sölvesborgs kommun

Blekinge museum rapport 2013:9
Arwo Pajusi

Innehåll

Inledning och bakgrund	2
Topografi och fornlämningsmiljö	2
Fältarbetets genomförande.....	3
Resultat och diskussion	3
Administrativa uppgifter.....	6
Bilagor	

Inledning och bakgrund

Blekinge Museum utförde under en dag i april 2012, en särskild utredning. Anledningen var att klargöra om RAÄ 121 Mjällby sn skulle beröras av ett förestående markingrepp inför anläggande av GC-väg. Provschakt drogs till en total längd av 230 m, efter den planerade GC-vägens sträckning. I sträckningens NÖ-del framkom ett svart sotigt sandlager samt en anläggning (troligt stolphål). I vad som kan sägas vara mitt för sträckningen av schaktområdet framkom fyra anläggningar (troliga stolphål samt gropar). Dessa anläggningar och lager föranledde länsstyrelsen att besluta om förundersökning av ytans N-del för att få ett ytterligare kunskapsunderlag inför fornlämningarnas borttagande.

Fig. 1 Undersökningsområdet markerade på Översiktskartan

Topografi och fornlämningsmiljö

Förundersökningsområdet är beläget på Listerlandet, knappt 3 km SÖ om Sölvesborgs tätort. Den planerade GC-vägen löper här genom en lätt kuperad och storblocksbemängd odlingsmiljö inom den historiska bytomten för Siretorps by. Arkeologiskt har området kring Siretorp genom tiden främst genererat lämningar efter en mångfald aktiviteter från olika skeden av stenåldern.

Fältarbetets genomförande

Blekinge museum utförde 26:e juni en förundersökning inom Siretorp 3:33 m fl. med anledning av att det vid en särskild utredning påträffats anläggningsspår i form av härdar, gropar och stolphål. Arbetet utfördes inledningsvis som matjordsavbaning inom aktuell förundersökningsyta. Ett mindre antal härdar, gropar och stolphål framkom. I utvalda anläggningar togs makroprover.

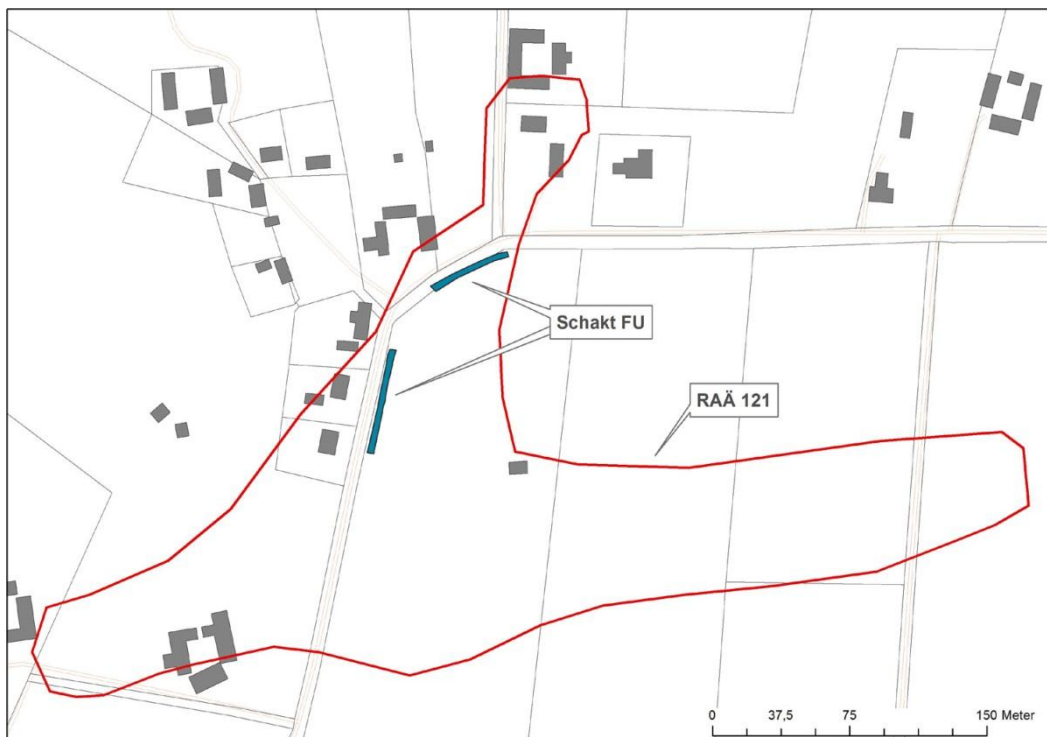

Fig. 2 Schakt och RAÄ Mjällby 121 markerade på Fastighetskartan

Resultat och diskussion

Totalt öppnades ca 350 kvadratmeter inom de två schakt som drogs inom förundersökningsområdet. Tre stolphål och två gropar grävdes ut. I det N schaktets NÖ del kunde ett sotlager iakttagas. Här framkom tegelkross och yngre rödgodsfragment, varför detta lager förmodligen kan knytas till den historiska bytomten. (RAÄ Mjällby 121)

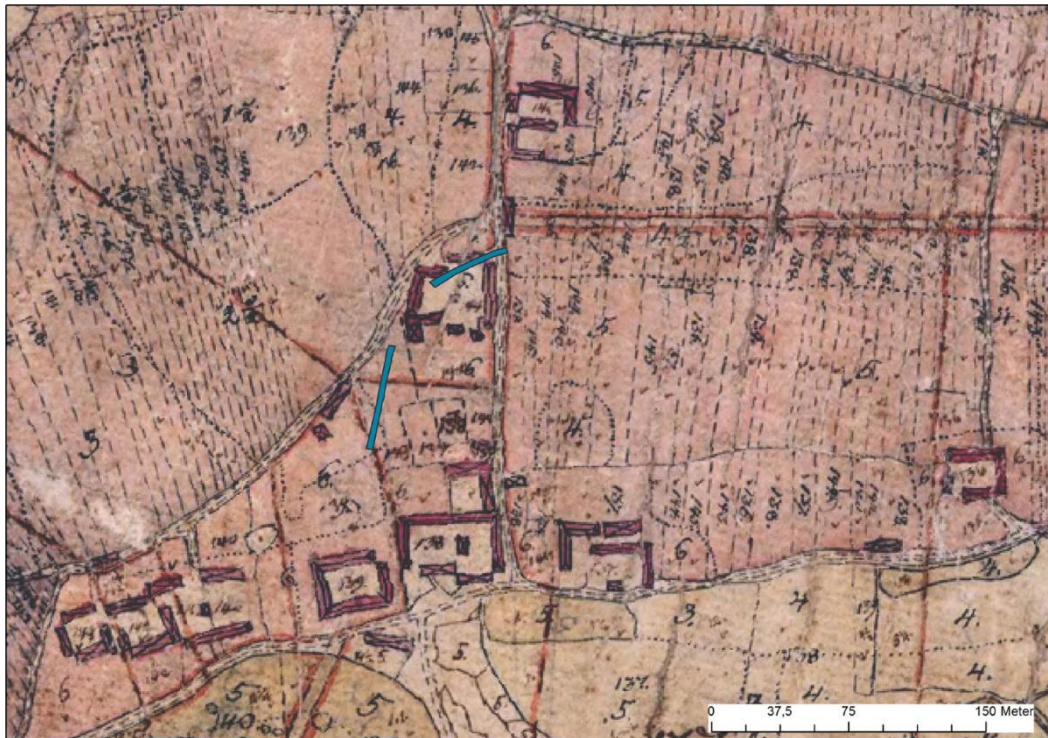

Fig. 3 Schakt markerade på Storskifteskartan 1807 (LMV akt nr 10-mjä-20)

Totalt tillvaratogs sex fyndposter (BM 28378: 1-6), dels de ytfunna, från omrörda lager samt de som kategoriseras som rensfynd i schakt. I grop 4 framkom två flintavslag samt ett diabasavslag. Makroproverna som togs floterades. Två sändes sedan till ¹⁴C datering via vedartsanalys. (se bilaga)

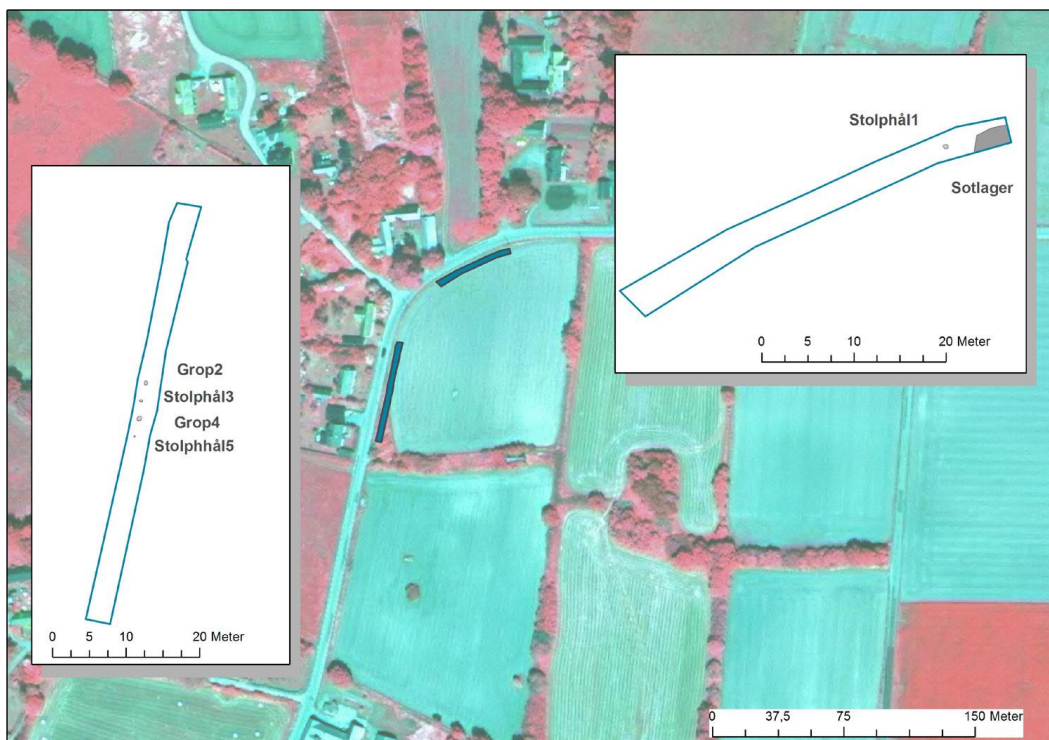

Fig. 4 Schakt- och anläggningsöversikt

De anläggningar som då ^{14}C daterades är stolphål 1 samt grop 3 (omtolkad från stolphål). Stolphål 1 daterades till 3596 +/- 30 BP som vid kalibrering blir 1961 +/- 42 f. Kr. Grop 3 daterades till 7384 +/- 51 BP. Vid kalibrering så ger detta en ålder på 6276 +/- 70 f.Kr.

ID	TYP	DJUP m	BREDD m	FYLLNING	MILJÖPROV	KOLPROV	FYND	ANMÄRKNING
1	Stolphål	0,20	0,50	Svart sotig sand	Ja	-		CAL BC 1961 +/- 42
2	Stolphål	0,22	0,50	Gråbrun humös sand				
3	Grop	0,20	0,30	Brun med kolinslag. Humös sand	Ja			CAL BC 6276 +/- 70
4	Grop	0,20	0,60	Svart sotig sand				
5	Stolphål	0,20	0,20	Svart sotig sand				

Fig. 5 Anläggningslista

Syftet med undersökningen var att förse länsstyrelsen med ett fördjupat kunskapsunderlag som kan ligga till grund för ett beslut om fornlämningarnas borttagande. Genom den utförda förundersökningen kan målen betraktas som uppnådda.

Bild 1 Grop 3

Bild 2 Grop 4

Bild 3 Stolphål 1

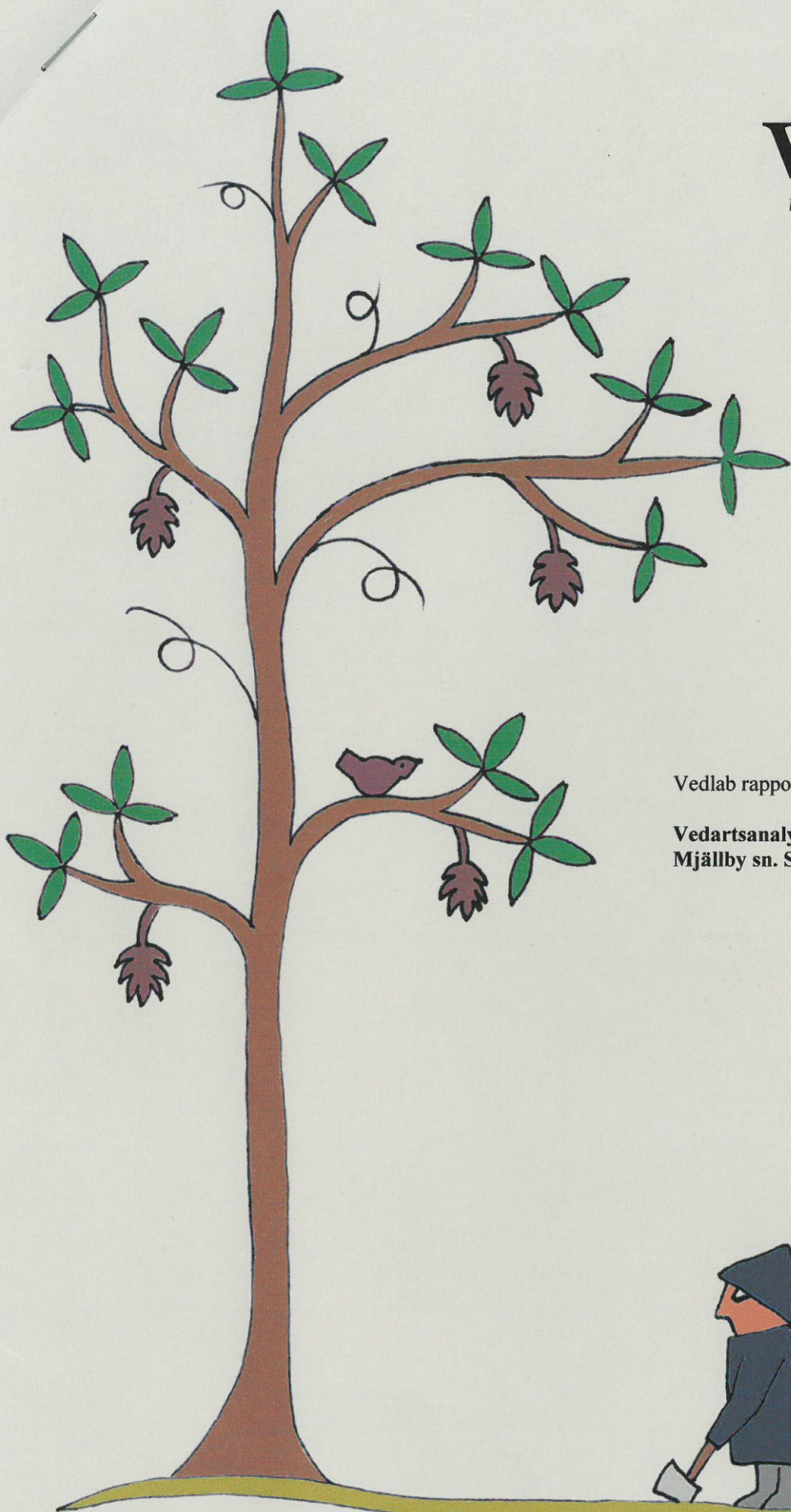
Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet:	431-1706-12
Blekinge museum dnr:	140-0276-12
Undersökningstid:	2012-06-26
Personal:	Arwo Pajusi
Kartblad:	3E 2f SV Mjällby
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:	x: 620 9921 y: 475534
Dokumentation:	Mätdata samt digitala fotografier förvaras i Blekinge museum
Fynd:	BM 28372: 1-6
Kartanvändning:	LMV, Gävle, 2013, LMV Ärende nr M2005/2857, LMV 2013.
Ur Historiska Kartor ^{TM}	

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1250

**Vedartsanalyser på material från Blekinge,
Mjällby sn. Siretorp 3:33.**

Adress:
Kattås
670 20 GLAVA

Telefon:
0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1250

2012-08-24

Vedartsanalyser på material från Blekinge, Mjällby sn. Siretorp 3:33.

Uppdragsgivare: Arwo Pajusi/Blekinge museum

Arbetet omfattar två kolprov från en förundersökning. Bägge proverna kommer från fyllningen till stolphål.

Provet från A1 innehåller kol från ek och hassel medan provet från A3 innehåller kol av tall. Både ek och tall har traditionellt använts till stolpar i hus och andra långvariga konstruktioner eftersom de båda är rakvuxna och framförallt rötbeständiga. Det är därför möjligt att kolet representerar stolparna. Hasselkolet i provet från A3 kommer troligen inte från någon stolpe utan är material med annan ursprungligt kontext. Hasseln har däremot knappast någon hög egenålder som är risken för både tall och ek.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1		Stolphål	0,2g	<0,1g 3 bitar	Ek 2 bitar Hassel 1 bit	Hassel 10mg	
3		Stolphål	12,4g	4,2g 30 bitar	Tall 30 bitar	Tall 93mg	

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Ek	<i>Quercus robur</i>	500- 1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot våta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	60 år	Ganska krävande på jordmån. Vill gärna ha ljus men tål beskuggning tex i ekskog	Bildar lätt långa raka sega spån som använts till korgar och tunnband	Vanligt träd på lövängar
Tall	<i>Pinus silvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på närringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C- vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2012-09-12

Arwo Pajusi
Blekinge museum
Borgmästareg. 21
371 35 KARLSKRONA

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Siretorp 3:33, GC-väg, Mjällby, Blekinge.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

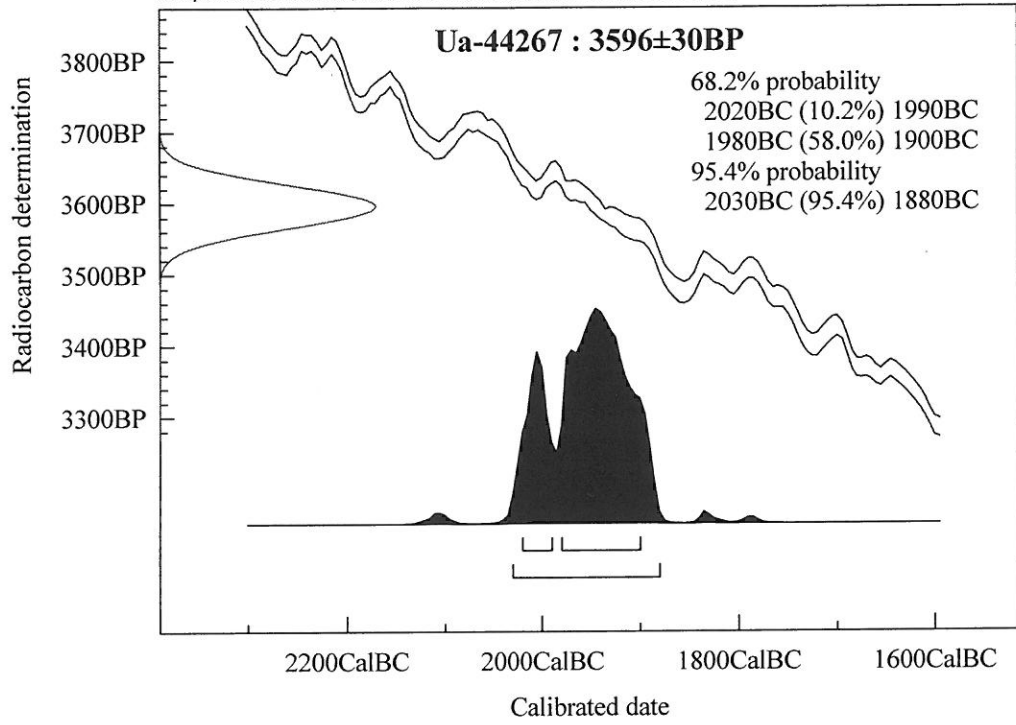
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ VPDB	^{14}C ålder BP
Ua-44267	Stolphål nr 1	-26,8	3 596 ± 30
Ua-44268	Stolphål nr 3 <i>Gröp.</i>	-25,8	7 384 ± 51

Med vänlig hälsning

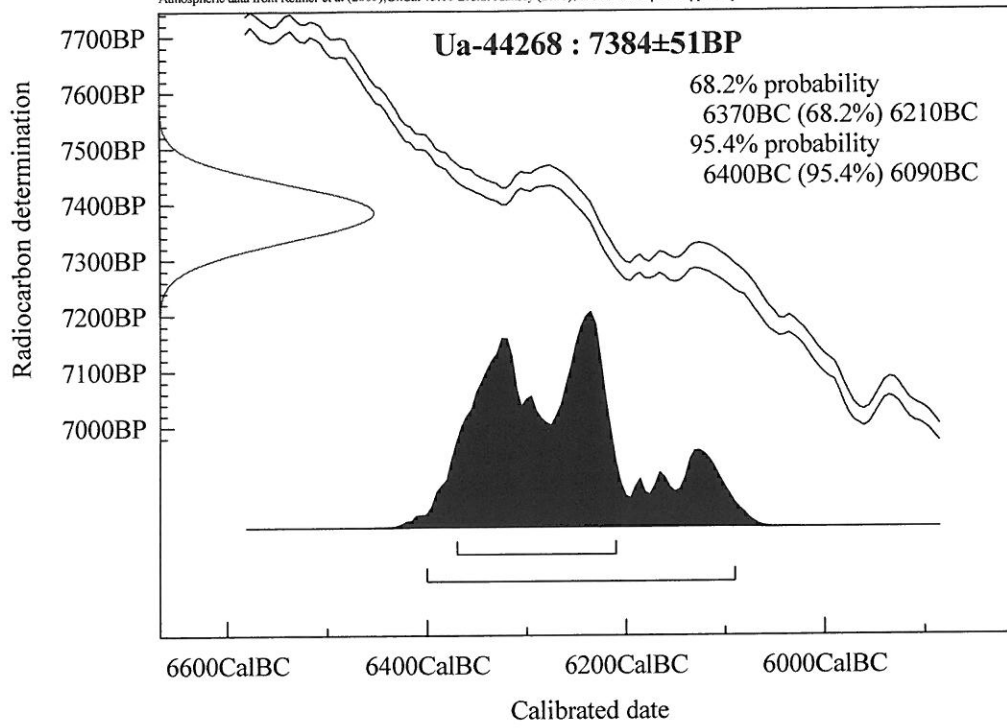
Göran Possnert/Ingela Sundström

Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

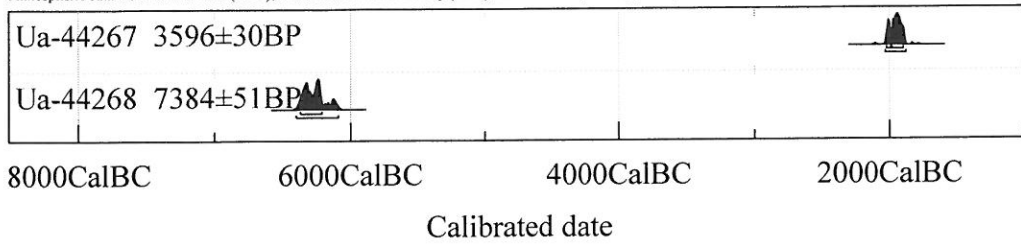

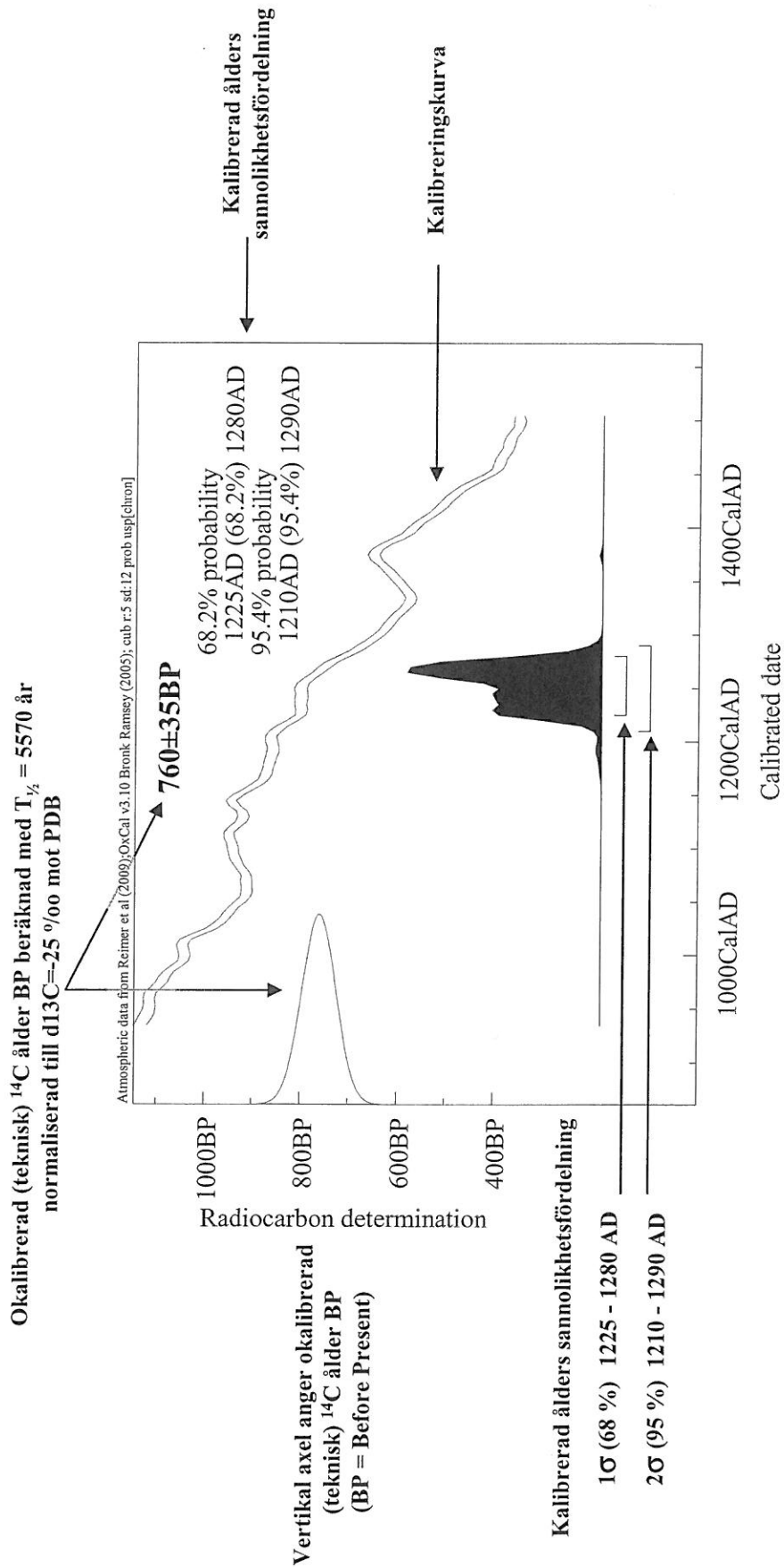
Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

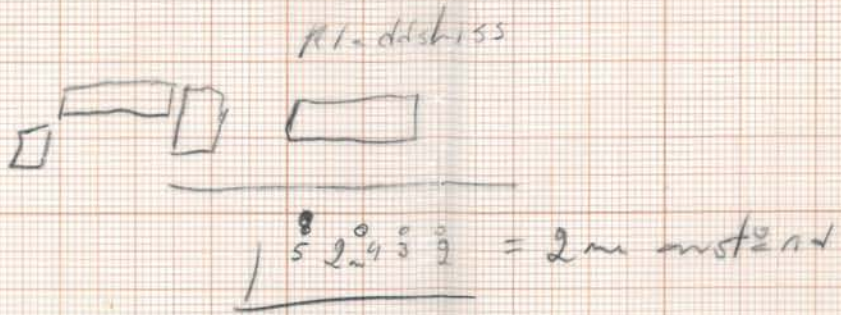

Förklaring till kalibreringsutskrift från programmet OxCal

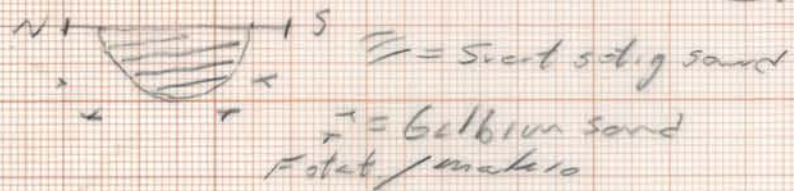

Förhandling
 På plats 29.33. Anläggnings
 Bågar med ett jägare
 rösk. Inga tydliga skiljelinjer
 skiljelinjer vid anläggningarna
 Går mot NÖ. Störpuckningar
 Fotar. Sottflak, makropor
 stopphil.

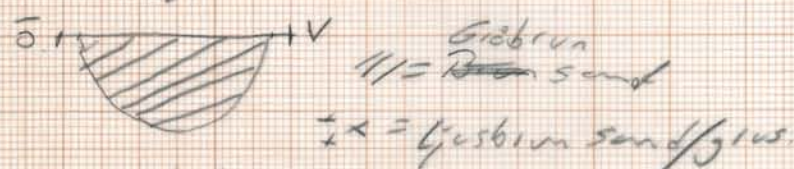

Beskrivning från NÖ

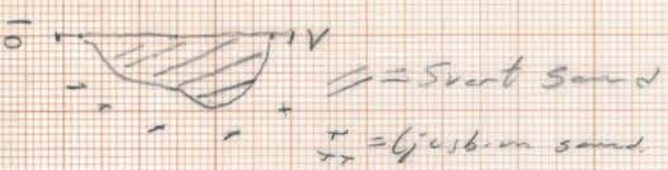
1) stopphil 2,5 x 2,5 m (NÖ-SV) C14
 Fyllning
 3596 ± 30
 $CAL = BC 1961 \pm 42$

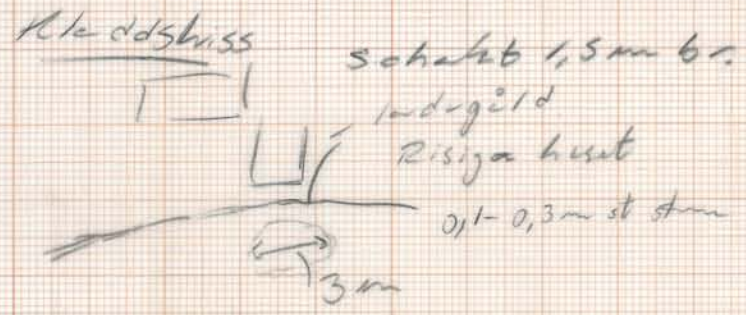
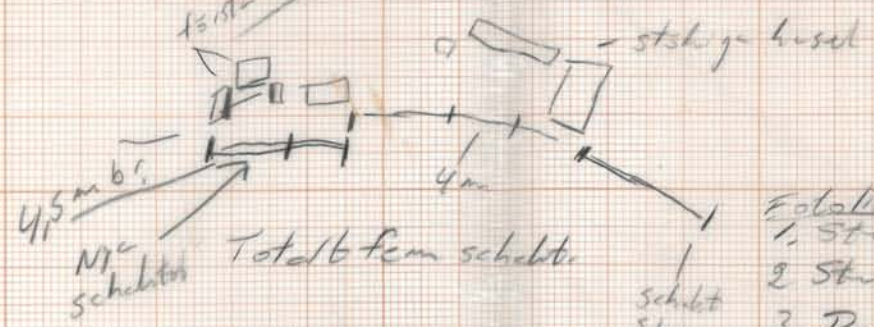
2) stopphil 0,5 m på gropen med
 0,5 m flintar
 Gårbrun
 ljusbrun sand
 ljusbrun sand/gis.

3) stopphil 2,5 x 0,3 m (Ö-V)
 Fyllning
 svart sand

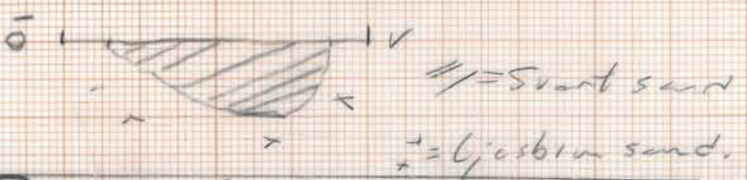
7384 ± 51
 $CAL = BC 6276 \pm 70$
 öppnade sch. kub

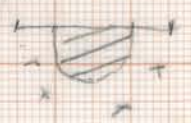
stopphil
 NÖ
 stopphil

Sottflakens storlek ca 3 x 1,5 m

4) Grop 0,6 m
 Fyllning av svart sand

5) stopphil 0,2 m
 Fyllning av svart sand

2 schakt

S. 56 x 2,5 - 4 m br
 NÖ 45 x 2,5 - 3,5 m br 8 stopphil 2, mot S.

- Fotolista
1. Stordump, steril
  2. Störpuckning vid land
  3. Prot. / stångbåst (schakt mot N)
  4. Sottflak med skiljelinje mot NÖ
  5. " " " "
  6. stopphil 1, mot S.
  7. " protil

Siretop 3:33
 GC-väg

FU.

1:20
 24/6-12 A.P